

"...

"Anayasa'nın hukuk devleti ilkesini düzenleyen "Cumhuriyetin nitelikleri" başlıklı 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.";

"Temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesinde, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.";

"Konut dokunulmazlığı" başlıklı 21. maddesinde, "Kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, el koyma kendiliğinden kalkar." kuralları bulunmaktadır.

İtiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verilen, Rekabet Kurulu'nun yerinde inceleme yetkisine ilişkin düzenlemelerin, "Konut dokunulmazlığı" hakkı bakımından incelenmesinden;

Anayasa'nın 13. maddesine göre konut dokunulmazlığı hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin, bu maddede yer alan sınırlamaların sınırlarına ve Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirlenen sınırlama sebeplerine uygun olması gerekmektedir.

Anayasa'nın 21. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça kimsenin konutuna girilemeyeceği, konutunda arama yapılamayacağı, buradaki eşyaya el konulamayacağı belirtilmiştir. Aynı fıkra, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ise doğrudan hâkim kararı yerine kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emrinin yeterli görülebileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte yetkili merciin kararının yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulması zorunluluğu öngörülmüştür. Öte yandan elkoyma hâline özgü olarak hâkimin kararını elkoymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklaması yükümlülüğü ihdas edilmiş, aksi takdirde elkoymanın kendiliğinden kalkacağı düzenlenmiştir.

İtiraz konusu Kanun düzenlemesi Kurum uzmanlarınca teşebbüslerin ya da teşebbüs birliklerinde yerinde inceleme yapılarak maddede belirtilen yetkilerin kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Anılan düzenlemeye dayalı olarak tesis edilen işlemin yargısal denetimi sonrasında, bireysel başvuruya konu edilen bir olaya ilişkin Anayasa Mahkemesi'nin 20/06/2023 tarih ve 32227 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan kararında,

“63. 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesi incelendiğinde rekabet uzmanlarının yerinde inceleme yapabilmesinin kural olarak hâkim kararına bağlı kılınmadığı görülmektedir. Yukarıda açıklandığı üzere yerinde inceleme, çoğunlukla müteşebbisin herkese açık olan tesislerinde değil Anayasa'nın 21. maddesi uyarınca konut kapsamında değerlendirilen merkez, şube ve tesislerinde yapılan bir faaliyettir. Dolayısıyla kural, rekabet uzmanlarına hâkim kararı olmadan da konut sayılan alanlara girebilme yetkisi tanımaktadır. Kuralda hâkim kararı, yerinde incelemenin engellenmesi veya engellenme olasılığının bulunması hâlleriyle sınırlı olarak öngörülmektedir. Anayasa'nın 21. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde düzenlenen özel güvence, kamu görevlilerinin kişilerin konutlarına rızaları dışında girmek istediği her durumu kapsamakta olup hâkim kararını, engellenmenin veya engelleme ihtimalinin varlığına münhasır kılan düzenleme sözü edilen güvenceye aykırılık teşkil etmektedir.

64. Öte yandan 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesinde yerinde incelemenin Kurul kararıyla yapılabilmesi anlaşılmakta ise de yerinde incelemenin Kurulun emriyle yapılmasının gecikmesinde sakınca bulunan hâllere münhasır kılınmadığı görülmüştür. Anayasa'nın 21. maddesinin birinci fıkrasında, gecikmesinde ancak sakınca bulunan hâllerde doğrudan hâkim kararı yerine kanunla yetkili kılınmış mercinin yazılı emrinin yeterli görülebileceği belirtilmiştir. Kurulun emriyle yerinde inceleme yapılabilmesini gecikmesinde sakınca bulunan hâllere münhasır kılmayan düzenlemenin Anayasa'nın 21. maddesine uygun olduğu söylenemeyecektir.

65. Kaldı ki bir an için Kurulun yerinde inceleme yapılması kararının gecikmesinde sakınca bulunan hâllere münhasır olduğu kabul edilse bile Kurul kararının yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulması zorunluluğunun bulunmaması da Anayasa'nın 21. maddesindeki ek güvenceyle uyumlu değildir. (Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. [GK], B. No: 2019/40991, 23/3/2023, §63,64, 65)” gerekçesine yer verdiği görülmektedir.

Bu itibarla, 4054 sayılı Kanun'un itiraza konu 15. maddesinde öngörülen yerinde inceleme yetkisinin, Rekabet Kurumu tarafından kullanımı bakımından; gerek yerinde incelemenin Kurul kararıyla yapılabilmesinin gecikmesinde sakınca bulunan hâllerle sınırlı tutulmaması, gerekse bu kararın yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulmasının zorunlu tutulmaması dolayısıyla Anayasa'nın 21. maddesinde düzenlenen güvenceleri sağlamadığı görüldüğünden Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, bir davaya bakmakta olan mahkemenin, o davada uygulanacak bir kanun hükmünü Anayasa'ya aykırı görürse ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurabileceğini düzenleyen Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası gereğince, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan, "gerekli gördüğü hâllerde" ibaresiyle üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinin, Anayasa'nın 2., 13. ve 21. maddelerine aykırı olduğu kanısına ulaşılması nedeniyle bu kuralın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına; iptali istenen düzenlemelerin Anayasa'nın hangi maddelerine aykırı olduğunu açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslının, başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneğinin, dava dilekçesi ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerinin dizi listesine bağlanarak ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA GÖNDERİLMESİNE, 19/09/2023 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi. ”